

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Opinto-ohjauksen LOPS- tuunaamo 7.5.2021 klo 8 -9

- Opetusneuvokset Sari Heiskanen, Riia Palmqvist ja Pamela Granskog, Opetushallitus
- Opinto-ohjaaja Anna Quagraine, Mattlidens gymnasium
- Opinto-ohjaaja Jussi Lounassalo, Jyväskylän Lyseon lukio

Ohjelmassa tänään:

- Pieni kertaus keskeisistä lukion opinto-ohjaukseen ja opetussuunnitelman perusteisiin (LOPS2019) liittyvistä aihealueista, kieliprofiilin lyhyt esittely + vastauksia ennakkokysymyksiin
- Opinto-ohjaus ja LOPS2019 Matlidens gymnasiumissa ja Espoossa, opinto-ohjaaja Anna Quagraine
- Opinto-ohjaus ja LOPS2019 Jyväskylän Lyseon lukiossa ja Jyväskylässä, opinto-ohjaaja Jussi Lounassalo
- Lopuksi: hetki kysymyksille ja hyvien ideoiden jakamiselle

LOPS2019 + tuunaaminen = LOPS-tuunaamo

- Lukion valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet 2019
 - Paikalliset / koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman perusteet = kuntakohtaiset tarkennukset valtakunnallisiin perusteisiin
 - Lukiokohtaiset opetussuunnitelman perusteet eli lukiokohtaisia tarkennukset valtakunnallisiin ja kuntakohtaisiin perusteisiin
 - LOPS-työkalu ePerusteissa
- Kielitoimiston sanakirjan mukaan **tuunata** = muokata tai parannella jotain yksilöllisemmäksi

LOPS-työskentelyn lähtökohta: perusteista paikalliseen toimintaan

- Opetushallituksella ei ole toimivaltaa määrätä yksittäisten opetus- tai arviointimenetelmien käyttöä
- Työskentelyn, oppimisen ja osaamisen näyttöjen suoritustavoista päätetään paikallisen toimivallan mukaisesti kouluissa, ja opettajilla / opinto-ohjaajilla on pedagoginen toimivalta valita työtavat ja arviointimenetelmät

Mistä apua ja tukea opinto-ohjaajan työhön?

- Kollegat ja verkostot
- Opinto-ohjauksen tukimateriaali: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opinto-ohjaus-lukiossa>
- Opinto-ohjaajien omat koulutukset ja muiden toimijoiden koulutukset
- ePerusteet Opetushallituksen verkkosivulla, jossa voi katsoa myös muiden lukioiden paikallisia opetussuunnitelman perusteita
- LOPS-tuunaamot 2020 – 2021, myös jatkossa toimeenpanon tukea

Tukea paikalliseen työhön

- **Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019**
 - https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf
- **Lukion opetussuunnitelman perusteet pähkinänkuoressa**
 - https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/fin-lops-esite-rgb-sivu-kerrallaan_2.pdf
- **ePerusteet**
 - <https://eperusteet.opintopolku.fi/beta/#/fi/kooste/lukiokoulutus>
- **LOPS-tuunaamoiden sivusto**, josta löytyvät ilmoittautumislinkit tuleviin tuunamoihin ja jo pidettyjen tuunaamoiden materiaalit, mm. **aiempien opinto-ohjauksen LOPS-tuunaamoiden esitykset**
 - <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lops-tuunaamot>
- **Tukea LOPS-työhön, mm. laaja-alainen osaaminen ja LUKE-julkaisut I-II**
 - <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lukiokoulutus/lops-2021-tukea-lukion-opetussuunnitelman-perusteiden>
- **Opinto-ohjauksen LOPS-tukimateriaali**
 - <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opinto-ohjaus-lukiossa>

Nostoja lopsista:

- Paikallinen ohjaussuunnitelma
- Henkilökohtainen opintosuunnitelma ja kieliprofiili
- Laaja-alaiset osaamisalueet
- Korkeakouluyhteistyö, kansainvälisyys ja työelämä
- Opinto-ohjaus
 - Työelämä, tulevaisuus ja ennakointi

Paikallinen ohjaussuunnitelma

- Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.
- Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:
 - ohjauksen keskeiset käsitteet
 - ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
 - ohjauksen järjestäminen
 - ohjauksen toimijat ja työnjako
 - ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
 - ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
 - ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
 - ohjaustoiminnan arviointi.

Paikallinen opetussuunnitelma

- Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa.
- Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin.
- Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa.
- Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

- Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava **opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman**, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi.
- Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
 - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Kieliprofiili ohjauksen työkaluna kielenopetuksessa

LOPS 2021, s. 29:

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) Opiskelusuunnitelma, sis. mm. suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet --- 3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma

Kieliprofiilissa opiskelija

- Tunnistaa omat kielitaitonsa ja asettaa itselleen tavoitteita
- Pohtii omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielenkäyttäjänä
- Pohtii, millä tavoin hän voi hyödyntää osaamistaan esimerkiksi jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä mihin juuri hänellä olisi hyvät valmiudet jatkaa (opinnoissa tai työelämässä)

Kieliprofiili käytännössä

- Laaditaan opintojen alussa
→ jokaisella opiskelijalla yksi henkilökohtainen kieliprofiili
- Täydennetään eri vaiheissa opintoja (vähintään työelämä ja jatko-opinnot – teemaisessa opintojaksossa, esim. A-englannin 6. moduuli)
Miten olen kehittynyt, mitä osaan nyt? Mitä tavoittelen seuraavaksi?
- Kieltenopettajan työkalu ohjaukseen
→ Ohjataan opiskelijaa pohtimaan omia vahvuuksia, tavoitteita ja opiskelustrategioita
- Välittömät yhteydet henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
→ miten vältetään päällekkäinen työ?

Tutustu, kommentoi, vaikuta!

www.kieliprofiili.com

Facebook:

<https://www.facebook.com/groups/kieliprofiili>

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

#LOPS2021

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Kansainvälisyysvalmiudet ja maailmankansalaisen asenne
- Suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- Eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologia-maailmassa

Hyvinvointiosaaminen

- Huolenpito itsestä ja muista
 - Omien vahvuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen
- Sinnikkyys muutosten ja yllätysten maailmassa

Vuorovaikutusosaaminen

- Tunne- ja empatiataidot
- Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot
- Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito

HYVÄ, TASAPAINOINEN JA SIVISTYNYT IHMINEN

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Arvolähtöinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi
- Luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja tutkimustietoon perustuva ilmasto-osaaminen
- Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Demokratiataidot, vaikuttaminen turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta
- Osaamisen käyttäminen sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi
- Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Uteliaisuus ja motivaatio oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudellaisilla tavoilla
 - Oppimisen säätely, lähdekriittisyys ja jatkuva oppimistaitojen kehittäminen
- Monilukutaito digiajassa

6.2 Laaja-alainen osaaminen

- Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet.
- Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan.
- Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.
- Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle.
- Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa.
- Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista.
- Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alainen osaaminen opinto-ohjauksessa

- Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan**.
- Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.
- Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla

Asioiden
sanoittaminen
tärkeää!!!

Laaja-alaiset
osaamisalueet
ovat kaikissa
oppiaineissa ->
KOKONAISUUS

3.6 Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

- Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista.
- Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista.
- Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.
- Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen.

Opinto-ohjaus (LOPS2019)

- OP1 Minä opiskelijana (2 op)
- OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2 op)

Linkkejä ja vinkkejä:

- Tulevaisuuspäivä <https://tulevaisuuspaiva.fi/>
 - Materiaalit: materiaaleja, vinkkejä ja linkkejä
- Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemia <https://tva.utu.fi/>
- Tulevaisuusohjaus <https://tulevaisuusohjaus.fi/>
- Tulevaisuuskoulu <https://tulevaisuuskoulu.fi/>
- Ennakointi <https://www.oph.fi/fi/palvelut/tietopalvelut/ennakointi>
- Ennakointi, tulevaisuus ja megatrendit www.sitra.fi
- The World Economic Forum <https://www.weforum.org/>
- Suomen sata uutta mahdollisuutta 2018 -2037-julkaisu
https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/tuvj_1+2018.pdf

Miten opintojen tulee edistyä?

- Oppivelvollisuuteen kuuluvien opintojen ja tutkinnon suorittamisen on edistytävä opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman* mukaisesti (OVL 6 §). Oppivelvollisuuden suorittamisessa otetaan siis huomioon opiskelijan yksilölliset tavoitteet ja valmiudet.
- Lukiolain mukaan lukiokoulutuksen oppimäärä tulee suorittaa neljässä vuodessa, jollei koulutuksen järjestäjä myönnä opiskelijalle sairauden, vamman tai muun erityisen syyn vuoksi lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan oppivelvolliselle henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma on laadittava siten, että suunnitelman mukainen ammatillisen tutkinnon suorittamisaika on enintään neljä vuotta.
- Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on seurata opintojen edistymistä. Koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa oppivelvollisen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle, jos opinnot eivät edisty riittävästi. Koulutuksen järjestäjän on lisäksi selvitettävä oppivelvollisen saamien koulutuksen järjestäjän tukitoimien riittävyys sekä tarvittaessa ohjattava oppivelvollinen hakeutumaan muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin.

* Lukiokoulutuksessa **henkilökohtainen opintosuunnitelma**

Oppivelvollisuuden laajentaminen

- Opetus- ja kulttuuriministeriön sivuilla, myös UKK
 - <https://minedu.fi/oppivelvollisuuden-laajentaminen>
- Opetushallituksen sivuilla
 - <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/perustietoa-oppivelvollisuuden-laajentamisesta>
 - Usein kysytyjä kysymyksiä, myös oppivelvollisuuden laajentamisesta ja muita koulutukseen liittyviä kysymyksiä <https://www.oph.fi/fi/usein-kysytya>

Seuraa kehittämishohjelmia

- Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelma 2021 – 2022
 - <https://minedu.fi/lukion-laatuohjelma>
- Opinto-ohjauksen kehittäminen
 - [Opinto-ohjauksen kehittämishohjelman julkaisu](#)

Jos tulevaisuuden opiskelu alkaa innostaa

- **Tulevaisuusohjauksen menetelmät ja työkalut 15 op**, Turun yliopiston avoin yliopisto
 - Seuraava koulutuskokonaisuus alkaa lokakuussa 2021
 - Tulossa ehkä myös joihinkin kesäyliopistoihin, tämä on vielä avoinna
- **Tulevaisuudentutkimuksen perusopinnot**, 25 op
 - Esimerkiksi Helsingin seudun kesäyliopisto, Turun yliopiston avoin yliopisto, Tampereen kesäyliopisto
- **Master's Degree Programme in Futures Studies**, 120 op
 - Turun yliopisto
 - Seuraava hakuaika, katso Opintopolku

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos ja hyvää kevään jatkoa

Sari Heiskanen
Riia Palmqvist
Pamela Granskog
Anna Quagraine
Jussi Lounassalo